

Notitie "Ondergrens"

Aan : wethouders Nijenhuis, De Wrede, Wijnja

Projectleider 5.1 5.1.2e

Van : Nynke Stellingsma

Datum : 26 maart 2025

Het concept voor het nieuwe muziekcentrum (NMC) in het Spoorkwartier is het resultaat van intensief onderzoek en zorgvuldige afstemming met alle stakeholders.

Het totaalconcept is ontworpen met het oog op een robuuste en duurzame culturele infrastructuur die een breed scala aan functies en programma's mogelijk maakt en zoveel mogelijk divers aanbod brengt en daarmee zoveel en divers mogelijk publiek bereikt en samenbrengt. *Er liggen (ook extern) getoetste data onder zowel marktpositie, concept als businesscase.* Het totale businesscasemodel levert inzicht in de data per zaal (programma, bezoekers, financiën), de onderliggende samenhang en de effecten op investering en businesscase.

Tegelijkertijd moet het project financieel haalbaar zijn, rekening houdend met de overige gemeentelijke opgaven. Binnen dit kader wordt momenteel afgewogen of het concept volledig gerealiseerd kan worden op de voorkeurslocatie Spoorkwartier binnen de beschikbare fysieke en financiële ruimte.

In het onderzoek naar het maximaal mogelijk maken van het NMC op de voorkeurslocatie is door SPOT - indachtig de opdracht van het college om ook het PvE daarin te betrekken - nogmaals kritisch gekeken naar het PvE. Daarbij kijkend naar (en anticiperend op) een eventueel noodzakelijk alternatief vervolgonderzoek (afsplitsen van ofwel de popzaal ofwel de klassieke zaal uit het totaalconcept), is gekozen om toch ook te onderzoeken wat het betekent om het NMC te realiseren *zonder de kleinste zaal, The Green*, die als onderdeel van de zalenmix verschillende kleinere en specifieke functies vervult.

Redenerend vanuit de marktpositie van Groningen en bewezen meerwaarde (zowel inhoudelijk, alsook marktpositie en businesscase van een geïntegreerd muziekcentrum op de voorkeurslocatie Spoorkwartier verdient het schrappen van de kleinste zaal de voorkeur boven het afsplitsen van de Popzaal (Suiker) of de Klassieke zaal (achterlaten in OP).

Ook verdient deze variant de voorkeur boven een totaalconcept op de Suiker (dit is op grond van eerdere overtuigende argumentatie door het college al besloten als geen wenselijke variant). De waarde van het Stationsgebied als optimale locatie voor een NMC en daarmee voor het realiseren van de culturele en economische doelstellingen van de gemeente wordt niet alleen onderschreven door SPOT en vanuit cultuurbeleid, maar ook vanuit de stakeholders (o.a. NNO, ESNS, onderwijs) en de markt (o.a. MOJO).

Het behoud van het geïntegreerde muziekcentrum op de locatie bij het Hoofdstation, met de focus op dan drie zalen die de bulk van het programma draaien maar dan in een compacter gebouw minus de kleinste zaal, zorgt voor een meer haalbare investering zonder de kwaliteit van het totale programma significant aan te tasten of de marktpositie van Groningen als muziekstad in gevaar te brengen.

Hieronder volgt een toelichting wat de impact is van het schrappen van The Green en de impact van de popzaal en de klassieke/seated popzaal.

Het belang van de (tot dusver) zalenmix:

Het concept van het muziekcentrum is zorgvuldig opgebouwd rond een zalenmix, waarbij ieder van de zalen een specifieke functie vervult en tegelijkertijd flexibiliteit biedt voor diverse programma's, cross-overs, festivals en evenementen.

- The White : popmuziek, in het festivalpakket (schaalbaar tot 3200)
- The Purple : symfonisch klassiek, seated pop, in het festivalpakket (900-1100)
- The Orange : multi, 4 concepten variërend in het festivalpakket (500-1000)
- The Green : CrossWise, muziek klein, NNO 2best, amateurs, zakelijk, in het festivalpakket (300-500)

Impact van het schrappen van The Green: De beslissing om The Green, de kleinste zaal, niet te bouwen, wordt beschouwd als de beste optie om het totaalconcept financieel en strategisch robuust te houden en daarmee toch zicht te kunnen houden op realisatie op de voorkeurslocatie. Het schrappen van deze zaal heeft de volgende effecten:

- **Effecten op programma/kwaliteit van de zalenmix:** Het verlies van deze zaal betekent een - overzichtelijke - afname van de flexibiliteit en de capaciteit van het muziekcentrum. De andere zalen kunnen als gevolg daarvan meer programmadruk krijgen maar de impact is hanteerbaar. De flexibiliteit in het aanbod wordt enigszins verminderd voor kleinere, meer niche evenementen en zal met name voor festivals vragen om creatieve oplossingen elders in het gebouw.
- **Impact op de hoeveelheid en aard van evenementen:** De 214 evenementen die oorspronkelijk in The Green zouden plaatsvinden, moeten herverdeeld worden. Ongeveer 30-35% kan intern verplaatst worden naar de grotere zalen of naar de hubs van het muziekcentrum, terwijl een vergelijkbaar percentage van de evenementen (CrossWise, amateurs en klein zakelijk) naar externe locaties kan worden verplaatst (bij voorbeeld Camera). Voor de overige 30-40% van de geplande evenementen gaan we in goed overleg met de beschikbare ruimten in de stad proberen vervanging te zoeken.
- **Financiële voordelen:** Het schrappen van The Green leidt tot besparingen op zowel de bouwkosten als de inrichting van de zaal. Deze besparingen dragen positief bij aan de financiële haalbaarheid van het muziekcentrum. Bovendien heeft het schrappen van deze zaal geen grote nadelige gevolgen voor de exploitatie, aangezien deze zaal financieel niet rendabel is.
- **Effecten op Publiek/bereik:** ca 16.000 man verplaatsen intern/extern, 9.000 vervanging voor zoeken (NB totaal publieksbereik NMC ramen we op jaarbasis op 800.000)

Impact Splitsingsvarianten kwalitatief

Zoals gezegd liggen er getoetste data onder zowel marktpositie, concept als businesscase. Het totale businesscasemodel levert inzicht in de data per zaal (programma, bezoekers, financiën). Niet alleen iedere zaal op zich is belangrijk er is ook sprake van onderliggende samenhang en van het gebruik van meerdere zalen of het totale gebouw. De programmamix gaat uit van een zo maximaal en optimaal gebruik van de zalen. Een zaal afsplitsen is daarmee geen enkelvoudig verhaal.

Het splitsen van ofwel Pop ofwel Klassiek impliceert een verzwakking van de culturele infrastructuur, heeft negatieve gevolgen heeft voor de programmatische samenhang en de aantrekkelijkheid van het Muziekcentrum als geheel. De onderlinge synergie van de verschillende muzikale disciplines, die in één centrum hun plaats vinden, is essentieel voor de levendigheid en het succes van het Muziekcentrum op de lange termijn. We denken daarbij ook nadrukkelijk aan het met elkaar in contact brengen van diverse publieksgroepen en het in contact brengen van verschillende publieksgroepen met diverse muziekstijlen. Door de zalen fysiek te scheiden, dreigen we deze synergie te verliezen, wat zowel de economische vitaliteit als de culturele aantrekkingskracht en marktpositie van de stad kan ondermijnen. Deze varianten worden niet alleen ervaren als een “geamputeerd” model maar leveren ook in de businesscase negatieve effecten op. *Last but not least* is splitsen onwenselijk voor het goed kunnen faciliteren van festivals, die gebaat zijn bij meerdere podia en ruimtes onder één dak – bijvoorbeeld dé succesfactor van ESNS.

Splitsen The White (popzaal): Dit is de grootste zaal, bedoeld voor popmuziek en een breed scala aan andere evenementen, waaronder festivals. De in een muziekcentrum geïntegreerde popzaal is cruciaal voor de aantrekkingskracht van het NMC en heeft een strategische rol in de positionering van Groningen op de internationale muziekkaart. (Inter)nationale artiesten en hun bookers kiezen bewust voor zalen die ingebed zijn in grotere muziekcentra, wat bijdraagt aan een sterke community en de bredere culturele waarde van de stad. Het splitsen van deze zaal (Suiker) zou leiden tot een verlies van synergie, wat het muziekcentrum niet alleen financieel kwetsbaarder maakt, maar ook de culturele diversiteit vermindert. Bovendien zou de positie van Groningen als evenementenstad in Europa worden verzwakt, met negatieve gevolgen voor de lokale economie, met name voor de binnenstad en voor de positie van bijvoorbeeld ESNS, waarvoor een directe relatie met de binnenstad cruciaal is.

- **Waarde van de geïntegreerde popzaal:** De popzaal maakt deel uit van een breder aanbod en biedt meer flexibiliteit voor zowel kleine als grote artiesten. Community en clubvibe: Artiesten willen optreden in een zaal waar carrières worden gebouwd, waar de zaal onderdeel is van een bruisend muziekcentrum. Dit verhoogt de aantrekkingskracht van het muziekcentrum voor artiesten, bezoekers en evenementen zoals **Eurosonic Noorderslag (ESNS)**, dat afhankelijk is van een sterk geïntegreerd muziekcentrum voor groei. Het separeren van de popzaal zou niet alleen leiden tot een verlies van synergie, maar ook de economische impact voor de stad sterk verminderen, de nabijheid van de binnenstad en goede verbindingen zijn van groot belang voor bezoekersaantallen en economische spin-off. Ook zijn er gevolgen voor het cultuurbereik: de popzaal is bij uitstek ‘de trekker’ van een nieuw muziekcentrum, die doorgeleid naar andere genres (bijv. jazz, klassiek).
- **Economische en culturele risico's van een losse of verder weg gelegen popzaal:** Een losse, *niet in een muziekcentrum geïntegreerde* popzaal zou weinig aantrekkingskracht hebben voor grote artiesten, mist flexibiliteit en schaalbaarheid en zou een negatieve invloed hebben op de positie van festivals (zoals ondermeer Take Root, ESNS). Het zou ook een aanzienlijke vermindering van de economische waarde voor de binnenstad betekenen, er zal meer sprake

zijn van doelbezoek (afstand maakt drempel om te gaan mogelijk hoger, kans op 'spontane aanloop' is aanmerkelijk kleiner, met impact op zowel het cultuurbereik als de (horeca)exploitatie).

- **Groei van de popmarkt:** Groningen heeft een sterke positie in de popsector, maar een geïsoleerde zaal brengt risico's met zich mee. Locaties als Q-Factory (Amsterdam) en het Klokgebouw (Eindhoven) tonen aan dat losse, decentraal gelegen popzalen zelden succesvol zijn. Daarbij levert het overdag beeld weinig tot geen reuring op. Losstaande popconcepten, zoals Ziggodome of AFAS Live, zijn bij uitstek gericht op doelbezoek.

Splitsen The Purple (klassieke muziek/seated pop zaal): De klassieke muziek/seated pop zaal heeft als doel wereldsterren en grote namen aan te trekken, als ook ruimte bieden aan het **Noord-Nederlands Orkest (NNO)** en andere belangrijke culturele spelers. Deze zaal vormt een essentieel onderdeel van de brede culturele infrastructuur van het muziekcentrum én van het Noorden, waarin kruisbestuiving tussen genres plaatsvindt en verschillende doelgroepen elkaar kunnen ontmoeten. Met het Rijk heeft onze gemeente een herenakkoord dat we het NNO als landsdelig orkest van passende huisvesting (repetitie- en speelplek) voorzien. Onderdeel van dit akkoord is een jaarlijkse rijkssubsidie aan het NNO van ca. 8 miljoen euro.

- **Waarde van de in het muziekcentrum geïntegreerde klassieke muziekzaal:** De klassieke zaal speelt een sleutelrol in het versterken van de culturele waarde van het muziekcentrum en het positioneren van Groningen als centrum voor klassieke muziek. De aanwezigheid van een wereldtop-klassieke muziekzaal maakt het mogelijk om grote artiesten naar Groningen te halen, wat ook bijdraagt aan de aantrekkingskracht voor lokale studenten, innovatie en cross-over programma's.
- **Risico's van het splitsen van de klassieke muziekzaal:**
 - o *Onduidelijke positionering in de markt zowel voor artiesten als publiek.* Een aparte klassieke muziekzaal zou leiden tot een onduidelijke positionering van een losse klassieke muziekzaal. Het zou ook een verwarrende identiteit geven aan het muziekcentrum, waarbij de focus te veel op één genre komt te liggen, wat zowel de aantrekkingskracht van het centrum als de maatschappelijke waarde verlaagt.
 - o *Isoleren en terug in de tijd.* Het zou de klassieke symfonische muziek isoleren en meer in de elitaire hoek plaatsen, hetgeen indruist in het hedendaagse en toekomstige cross-over model waar juist verbindingen worden gezocht. De programmeringsmix én de zalenmix van het NMC is er juist op gericht dat alle muzieksoorten voor iedereen toegankelijk en bereikbaar zijn, dat publieken en artiesten elkaar kunnen ontmoeten. Het NNO heeft aangegeven dit scenario zeer onwenselijk te vinden en niet te vinden passen bij haar uitgangspunten om onderdeel te zijn van een meervoudig muziekaanbod, dat ook met name jongeren aanspreekt.
 - o *Nadelig voor de businesscase.* Het zou nadelige gevolgen hebben voor de businesscase, doordat er dubbele kosten (gebouw, personeel) ontstaan en de

synergie binnen het centrum verloren gaat. Dit levert leegstand op en een verlies aan flexibiliteit en schaalbaarheid.

- o Op twee locaties levendig programma bieden zowel in het dag als in het avondvenster is enorm verzwarend en heeft negatieve gevolgen voor de businesscase.